

“DRUMUL SPRE ZONA EURO”

Daniel Daianu, Palatul
Parlamentului, Bucuresti, 13
noiembrie 2017

1. Observatii preliminare

- O lume globala, cu “blocuri” si fragmentare
- Lupta pentru o “Uniune unita”
- ZE, parte a proiectului european
- Tinta Romaniei: o economie mai robusta, intr-o ZE robusta - **political statement**
- Interese nationale de aparat in cadrul UE/ZE
- Un program pre-aderare (*fast lane*) poate ajuta reforme, convergenta reala si structurala

2. De ce ZE?

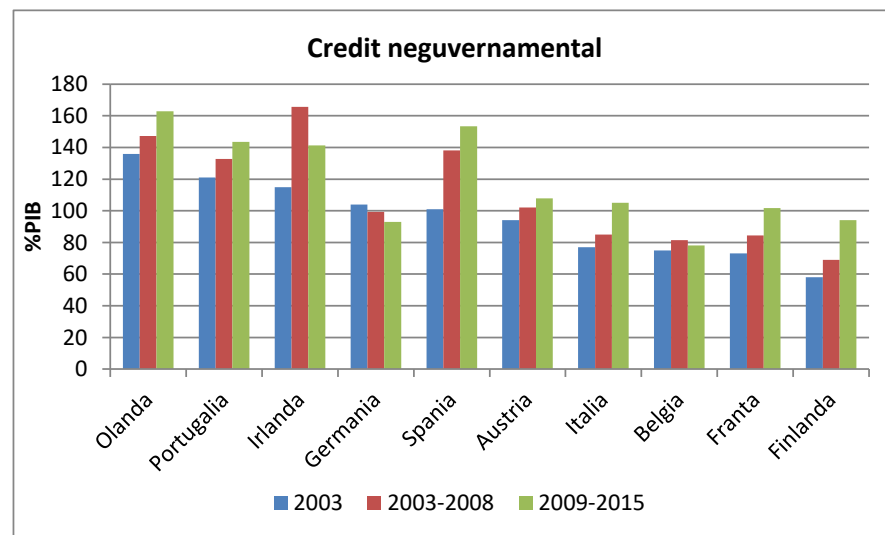
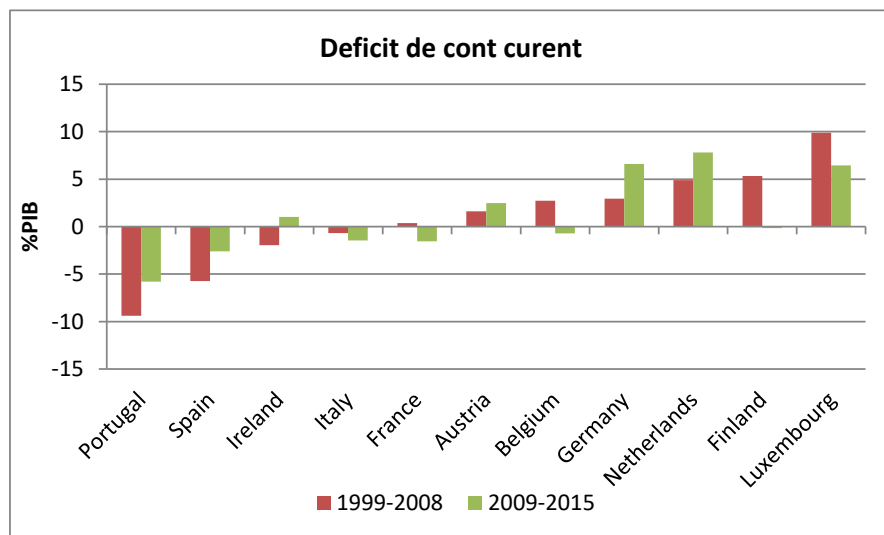
- Parte a proiectului european, de unitate
- Beneficii economice: risc valutar dispare, “adapost” fata de instabilitatea pietelor de capital, comert mai intens, etc
- Semnificatie politica si geopolitica
- Devine treptat, se pare, “the only game in town”, mai ales dupa Brexit
- *Dar Aderarea este un proces!*

2. 1 Lectii ale crizei ZE

- **Convergenta nu se realizeaza automat in ZE**
- **Echilibrele economice** trebuie sa fie aparate
- Este nevoie de o **masa critica de convergenta reala si structurala ex ante** (si ZE interesata)
- **ZE nu are inca mijloace contra socurilor asimetrice, de partajare a riscurilor** –care sa compenseze pierdere de “policy space”
- **Teama unor state de un “transfer union”**

Lectii din fuctionarea ZE

- **Pentru țările cu PIB/capita mai mic moneda unică a stimulat dezechilibre**
- **A fost stimulata indatorarea externa a sectorului privat:** o mișcare masivă de capitaluri din centru către periferie (in sect. non-tradable in principal,, ca o sursă de șocuri asimetrice, cu efecte rele când periferia a fost lăsată cu costul muncii prea mare.
- **Politici macroprudentiale si prudenta bugetara nu sunt suficiente pentru controlul dezechilibrelor; conteaza politici in cadrul ZE**
- **(Daianu, Kallai, Mihailovici, Socol, IER, 2016, Editura Academiei 2017)**

Sursa: Eurostat, BCE

2.2 Lectii ale crizei ZE; documente ale Institutiilor Europene

- Raportul celor 5 Presedinti (PE, Consiliul, Comisia, BCE, Eurogrup) –2015
- Document ale CE privind viitorul UEM -2017
- Rapoarte ale BCE
- **Deficit de convergenta structurala in ZE; instrumente de ajustare si stabilizare precare; controlul echilibrelor este esential**

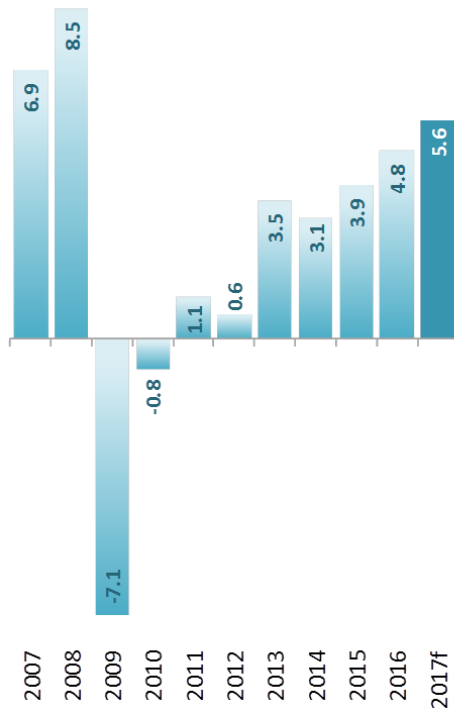
3. O economie mai robusta: program pre-aderare/roadmap

- **Masa critica de convergenta reala si structurala ex ante**
- **Consolidare bugetara: acum se merge in sens invers...**(deficit structural peste 3% din PIB)
- **Investitii publice si private mai mari**
- **venituri fiscale adecvate** (pt. educatie, sanatate infrastructura; cooperare avansata)
- **Eficienta cheltuielilor publice**

Dinamici macroeconomiche

Real GDP

annual percentage change, gross data

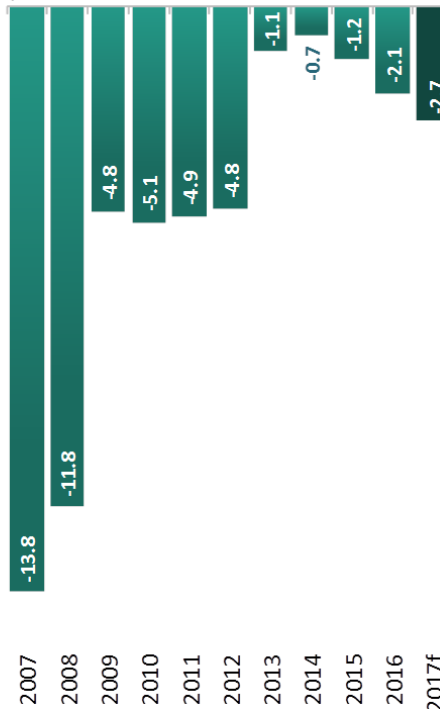

f) forecast

Source: NIS, NBR, NCP

Current Account Balance

percent of GDP

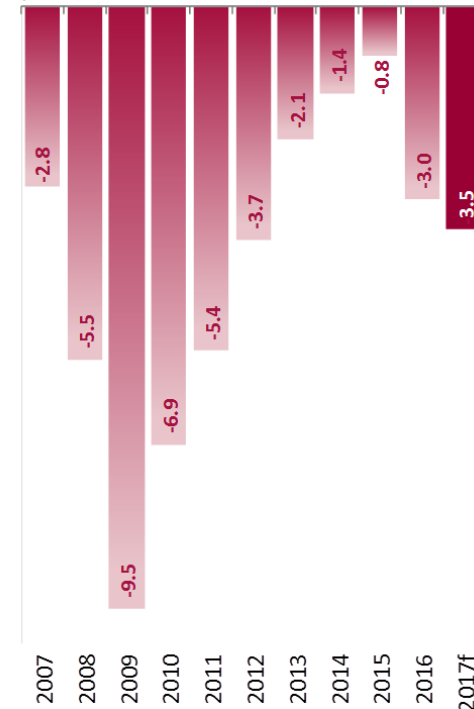
f) forecast

Source: NIS, NBR, NCP

General Government Balance

(according to ESA2010)

percent of GDP

f) EC – European Economic Forecast, Spring 2017

Source: MPF, NIS

Veniturile bugetului (fiscale) sunt foarte mici; spațiul de manevră al politicii bugetare

- În România spațiul de manevră a politicii fiscale este redus.
- Caracterului prociclic al acestei politici, nivel venituri bugetare, modul în care sunt prioritizate și realizate cheltuielile statului
- România are o pondere a veniturilor bugetare foarte redusă, atât față de media ZE (aproximativ 47% din PIB în 2014), dar și în comparație cu statele în dezvoltare din ECE (Cehia avea în 2014 o pondere de 40,3%, Ungaria de 46,9%, iar Polonia 38,7%)

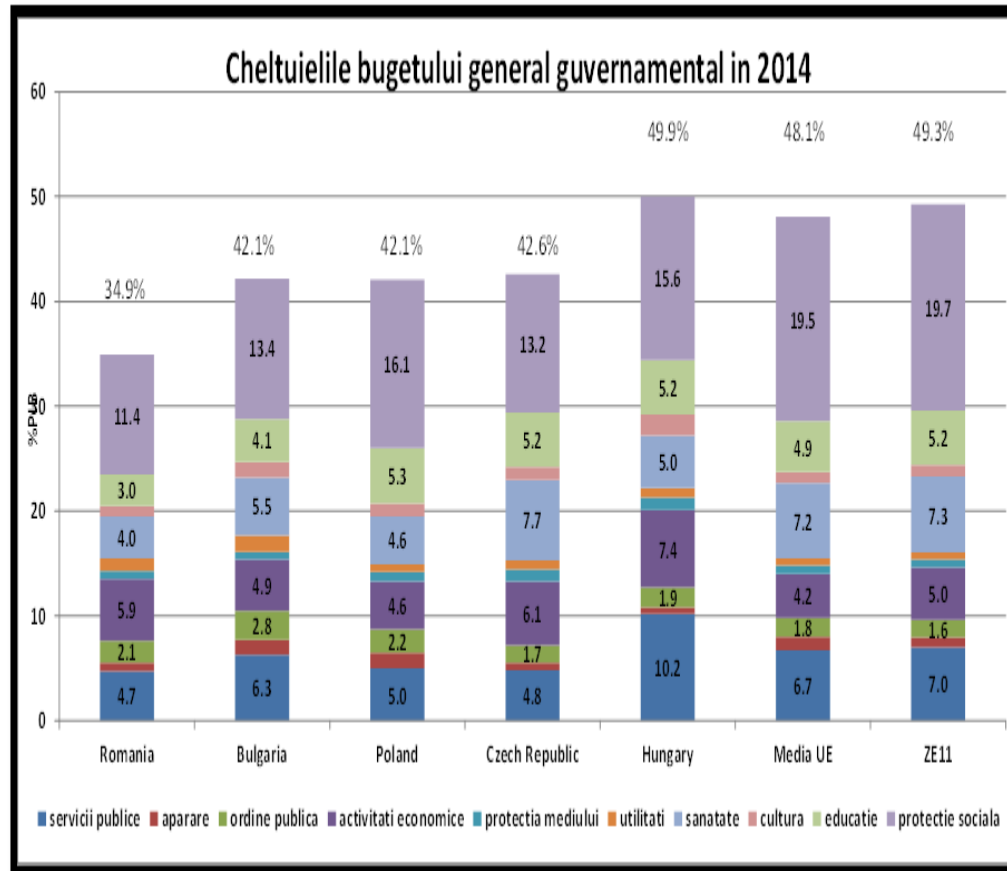
Ponderea veniturilor bugetare și fiscale (% din PIB)

Ani/Țări	ZE, venituri		Cehia, venituri		Germania, venituri		Ungaria, venituri		Polonia, venituri		România, venituri	
	fiscale	buget are	fiscale	buget are	fiscale	buget are	fiscale	buget are	fiscale	buget are	fiscale	buget are
2000	40.8	45.4	32.5	36.9	41.5	45.6	39.2	44.1	33.8	39	30.4	33.8
2001	39.9	44.7	32.4	37.2	39.6	43.8	38.1	43.2	33.8	40.2	28.8	32.6
2002	39.6	44.2	33.4	38	39.1	43.3	37.5	42.1	34.0	40.4	28.4	32.9
2003	39.6	44.1	34.1	42.1	39.4	43.6	37.5	42	33.4	39.6	27.9	31.7
2004	39.2	43.8	34.6	39.4	38.5	42.6	37.2	42.3	33.0	38.4	27.7	32.2
2005	39.4	44.1	34.2	38.7	38.5	42.8	36.8	41.7	34.0	40.3	28.3	32.3
2006	39.9	44.6	33.9	38.5	38.8	43	36.7	42.3	34.6	41	29.0	33.1
2007	40.0	44.7	34.4	39.3	38.8	43	39.7	45	35.5	41.3	29.6	35.4
2008	39.6	44.4	33.1	38.1	39.2	43.4	39.7	45.1	35.2	40.6	28.3	33.2
2009	39.3	44.4	32.1	38.1	39.6	44.3	39.2	46	32.3	37.7	27.0	31.5
2010	39.2	44.3	32.6	38.6	38.2	43	37.5	45	32.0	38.4	26.9	32.7
2011	39.7	44.9	33.7	40.3	38.7	43.8	36.9	44.2	32.5	39	28.1	33.7
2012	40.7	46.1	34.2	40.5	39.3	44.3	38.6	46.2	32.8	39	27.9	33.6
2013	41.2	46.7	34.8	41.4	39.4	44.5	38.2	46.8	32.8	38.4	27.4	33.3
2014	41.5	46.8	34.1	40.3	39.5	44.7	38.4	46.9	33.0	38.7	27.7	33.6

Sursa: Eurostat (daianu, Kallai, Mihailovici, Socol, 2016 și 2017)

Marja de manevra redusa. Insuficiența bunurilor publice esențiale pentru dezvoltare

Cheltuielile pentru sănătate și educație raportate la PIB sunt cele mai mici din EU

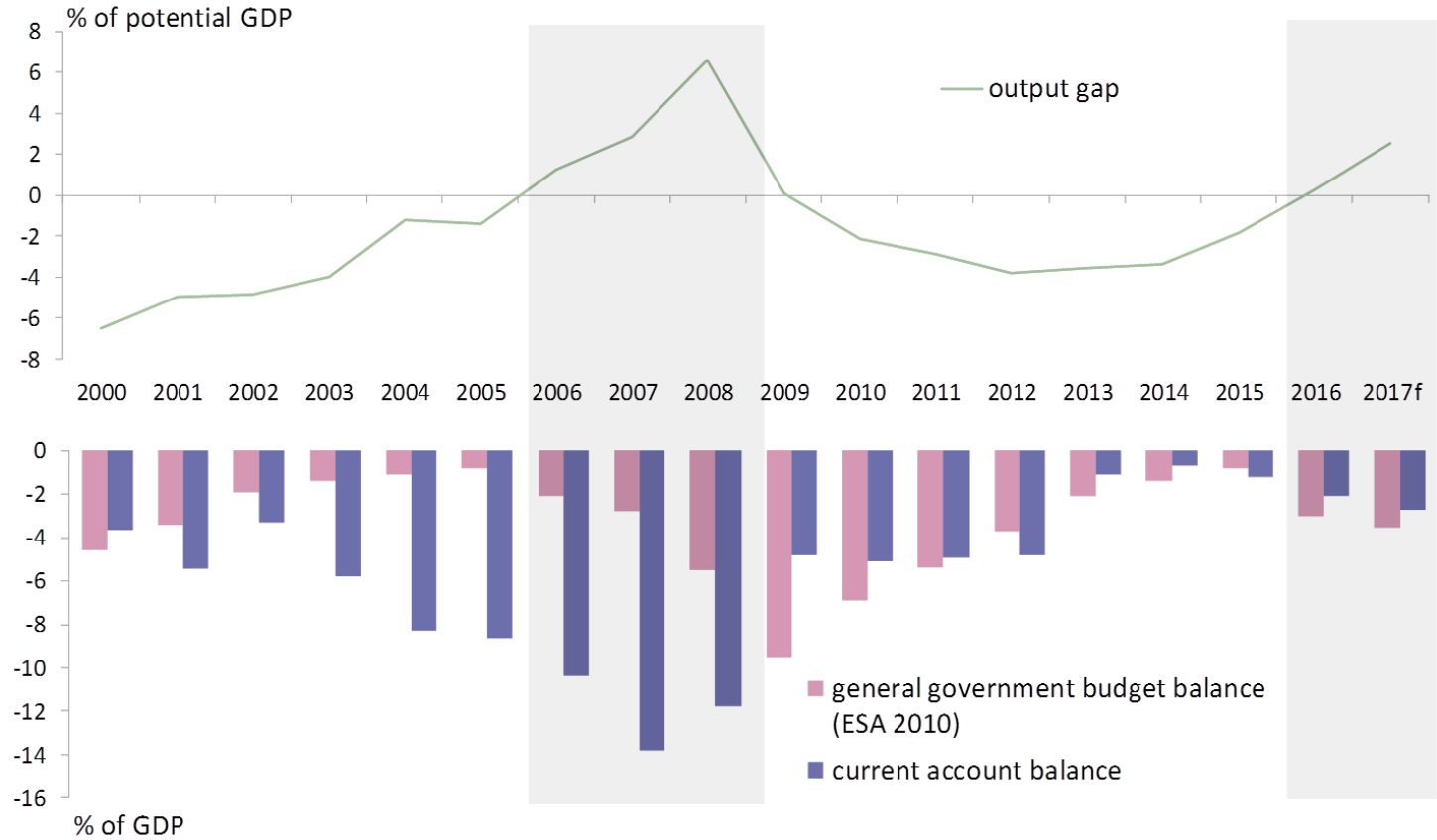
3.1 Romania mai robusta, cu resurse pt sine si pt UE –bugetul public

- **Robustetea** si resurse mobilizabile sunt esentiale
- **Soliditatea bugetului public** este obligatorie;
- **Nivelul veniturilor fiscale** (sub 26% din PIB acum), o problema de securitate nationala
- Investitii publice (educatie, infrastructura) si private (tradables --cu valoare adugata mai inalta)

3.2 O economie mai robusta

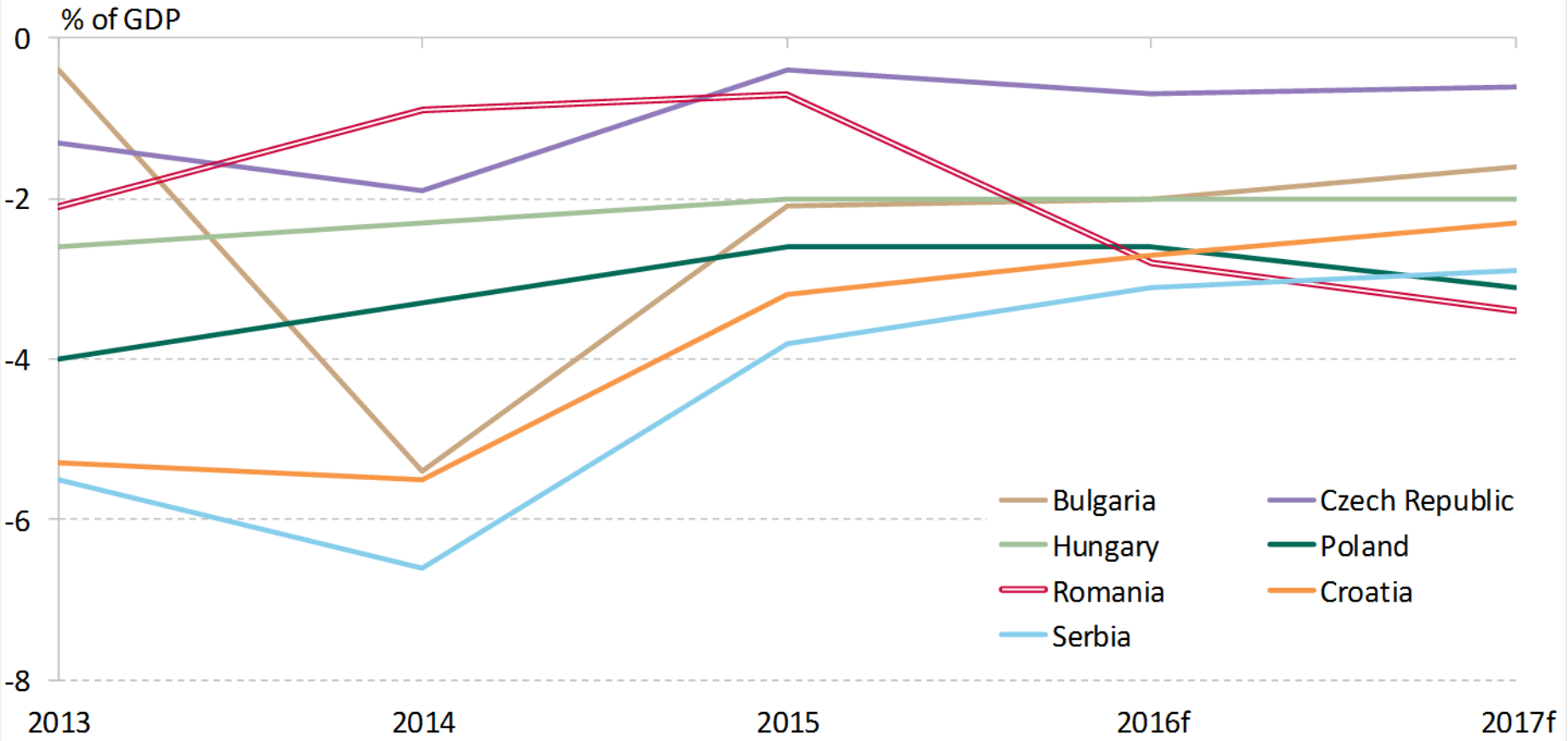
- **Disciplina financiara** (hard budget constraints); combatere rent-seeking;
- **Declararea veniturilor si averii –un test de adevar pentru societatea romaneasca (poate ameliora colectarea la bugetul public)**
- **Politici industriale eficiente** (SM); o “banca promotionala” (KfW)
- **Politici coerente si credibile**

“Deficitele gemene”

Source: NIS, MPF, EC, NCP, NBR

General Government Balance*

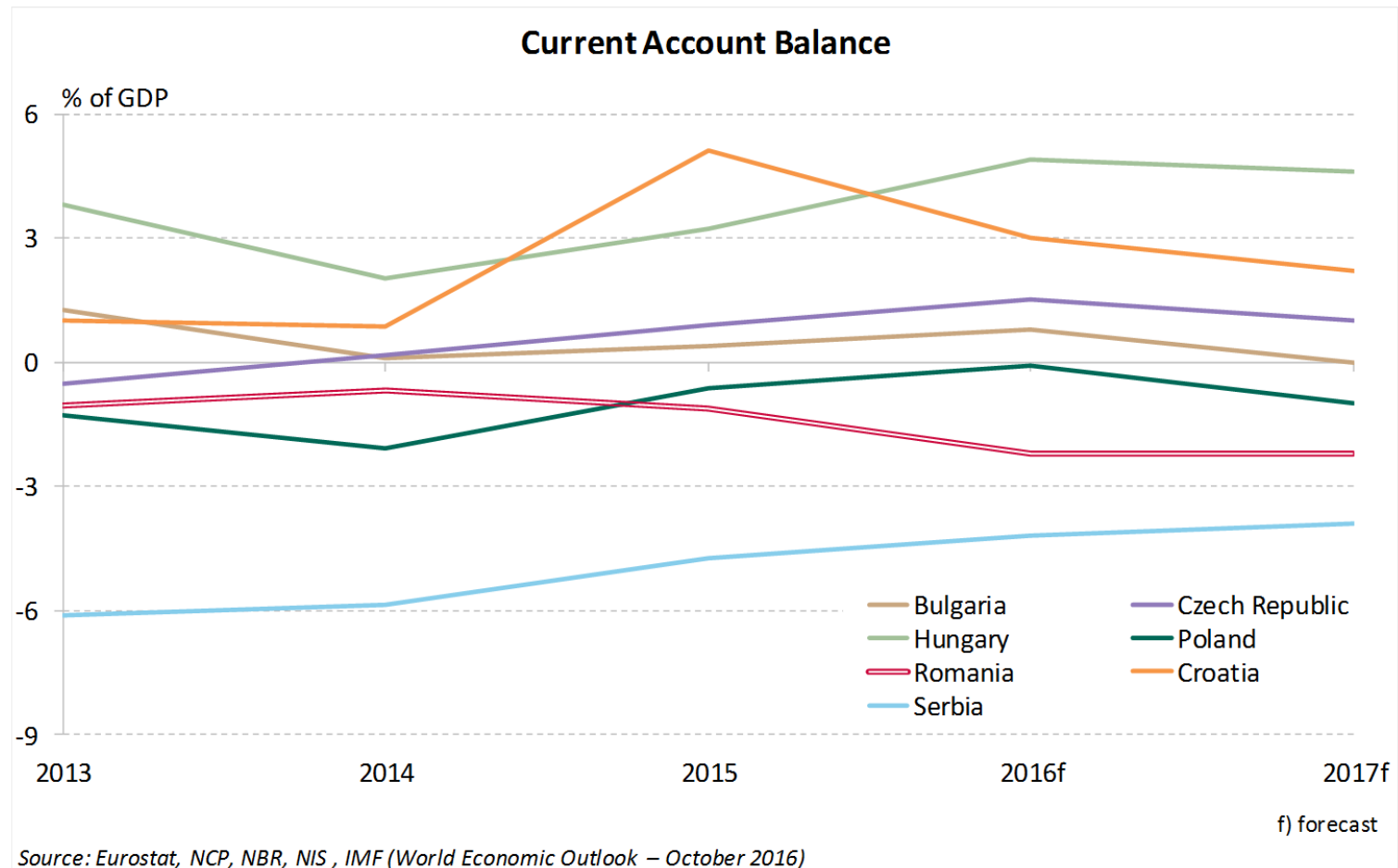

*) ESA 2010 Methodology

f) forecast

Source: Eurostat, MPF, NIS, European Commission (European Economic Forecast – Spring 2016)

Deficite de cont curent

4. EA robusta: ce avem de sustinut (interese ale Romaniei, economiiilor emergente)

- Mecanisme de amortizare a socurilor asimetrice: **capacitate fiscala si de stabilizare** (atenuarea somajului mare; ajutor pentru tari cu dificultati majore – SME/FME)
- **Partajare a riscurilor** (risk-sharing)
- **O uniune bancara completa** (schema colectiva de garantare a depozitelor)

4. EA robusta

- **Instrumente de reducere a decalajelor economice: convergenta structurala** (decalaje mari induc tensiuni mari --derapaje politice)
- Problema investitiilor Planul Juncker, etc)
- **“Piata unica”** (asimetrii de putere, exodul de capital uman, abuzuri pe piata)
- **Distributia veniturilor** (crestere inclusiva)
- **Reglementarea si supravegherea finantei**

4. EA robusta

- **Combatere paradisuri fiscale –evaziunea fiscala (tax avoidance) si alte practici rele (abuzuri) pe piete**
- **Gestionarea revolutiei digitale si a robotizarii (problema locurilor de munca)**
- **Implicarea statelor mici in decizii “mari” (Schauble) --sa articulam pozitii de ascultat**
- **Cetatenii trebuie sa vada beneficiile....**

5. De lamurit pentru un program pre-aderare la EA

- **Este propunerea Juncker** sustinuta de institutii UE, de Franta si Germania in special?
- **Pre-conditii (in opinia CE) de aderare** la ZE
- Ar fi un “fast lane” analog cu un program de aderare la UE (asistenta tehnica si financiar)?
- Care ar fi **arhitectura** unui program de pre-aderare: a/ reforme structurale b/ consolidare bugetara; c/ alte masuri de convergenta reala

5. De lamurit...

- **Cu cine va fi convenita o foaie de parcurs (Comisia, BCE...)?**
- **Asistenta financiara ar include resurse ce acum fac parte din fonduri structurale si de coeziune?**
- **Viitorul bugetului UE:** resurse dedicate cresterii robustetei ZE (proxy pt buget al ZE?); fonduri structurale si de coeziune

5. De lamurit...

- **Va fi un stat membru sprijinit sa adere la UB inainte de aderarea la ZE?**
- **Va exista acces la facilitati ale BCE?** Mai ales daca se intra in UB
- **Ce instrumente vor exista pentru a atenua decalaje de dezvoltare in ZE** (experienta ultimului deceniu in ZE? (Pierre Moscovici: decalaje mari subrezesc foarte mult ZE)

5. De lamurit...

- **Calendarul pentru uniformizarea bazei de impozitare in ZE** (sisteme de impozitare – ”dumpingul fiscal”); impact asupra economiilor emergente)
- **Functionarea pietei muncii**
- Putem capata **statut de observator la dezbateri privind viitorul ZE?**

6. Foaie de parcurs a aderării:

- **Reducere decalaj de convergență reală, CRESTEREA POTENTIALA sa urce cu 1,5-2%; dar sa avem echilibre solide.;**
- **Condiții structurale: consolidarea finanțelor publice în mod durabil, creșterea gradului de competitivitate a economiei (nu prin salarii joase); echilibre (interne si externe) solide**
- **Intrarea in MCSII.**
- **Uniunea bancară.** Intrarea în UB poate preceda aderarea la ZE
- **Adoptarea euro.** Țările care au adoptat moneda unică după 2007 au avut PIB/capita în PPS relativ la media UE în anul anterior adoptării monedei unice cuprins între 94% în cazul Ciprului și 64% în cazul Estoniei (care avea însă Consiliu Monetar/CM si este o tara foarte mica!).

Mize pentru Romania in ZE

- **Sa continuam convergenta economica (modernizarea)**
- **Sa invingem *middle income trap***
- **ZE sa capete instrumente care sa atenueze decalaje economice, sa intareasca increderea cetatenilor in Uniune (ZE)**
- **ZE (UE) sa asigure bunuri publice europene esentiale (securitate interna si externa, dezvoltare economica, crestere inclusiva)**

Miza mare pt Romania si ZE

- **Relatia centru - periferie**
- **Germania ca “atractor economic” si politic sa nu fie inconjurata de state (sateliti) cu economii slabe**
- **Discrepante mari genereaza tensiuni, frustrari, derapaje politice**
- **De aceea sunt necesare reforme in state nationale combinate cu reforme ale EA**

Observatii finale

- Aderarea la ZE Schengen, MCV
- O masa critica de convergenta
- Reformarea ZE
- Aderarea poate mobiliza resurse si le canaliza intr-o societate cu institutii slabe
- Vointa si sustinere politica, civica
- **Un Pact pentru Euro** –sunt elitele pregatite?
Pot fi surmontate cicluri electorale?

- VA MULTUMESC